

ΤΟ ΒΟΥΤΟΣ

Δώδεκα χρόνια πήγαινε ο Γιάνος στο βούτος· μικρό πικίλι σαν εΐτανε, δλοι θαμάζανε τις βουτησιές του· βουτούσε, κ' έκανε τόσην ώρα στα βάθια της θάλασσας, πουλεγες, γιά έσκασε, γιά ψάρι τόν κατάπιε· και ξάφνου, νά ο Γιάνος, γελαστός, ξεβουτούσε εξήντα όργιές πέρα και σπαρταρούσε στα γέλια με την τρομάρα σου. Και τώρα, πού λεβέντης σωστός δώδεκα χρόνια πήγαινε στο βούτος, κάθε άνοιξη οι καπετανέοι κοιτάζανε ποιός νά πρωτοπάρει το Γιάνο μαζί του, γιατί οι βουτησιές του εΐτανε γιά δυό νομάτους· βουτούσε κ' έφερνε άπάνω τά σφουγγάρια, όχι με τό καλάθι, με τό σακί. Γι' αυτό και παραπάνω μερδικό έπαιρνε, κι άνάμισα σ' όλα τά παληκάκια του νησιού ξεχώριζε, γιά πιά της φελιάς και πιο ζητιένος. Κάθε χρόνο σά γύριζε, τό μερδικό του εΐτανε πιά μεγάλο άπ' όλων των συντρόφων του, και σ' έννια χρόνια τά κατάρφεν ο Γιάνος και μαζεψε λεφτά ως πού νά κάνει προικιά της μυνακρίθης αδερφής του, και νά της δώσει καρβοκύρη. Δέκα μερες γλεντήσανε τούς γάμους της αδερφής του Γιάνου, κι ο Γιάνος πιά καλύτερα κι άπ' τό γαμπρό κι άπό τή νύφη, καμάρωσε τις χαρές και τά ξεφαντώματα, πού γενήκανε όλα άπό τήν άξιοσύνη του στο βούτος.

Μάννα δέν είχε· εΐτανε όρφανός άπό γονιούς, και σαν επάντρεψε τήν αδερφή του, άρχισε νά μαζεύει λεφτά και γιά τόν έκυτό του. Άγαπούσε κι αυτός μιαν όρφανή, τήν Άλεμνιώ, φτωχό μά άπ' τά πιά καλά κι άπ' τά πιά νοικοκυρεμένα κορίτσια του νησιού. Τά δυό ύστερνά χρόνια έπειτα άπό τήν παντριά της αδερφής του πήγανε όλα εύνοικά, κι άπ' τό βούτος ο Γιάνος πήρε καλό μερδικό, και κάτι μικρά χτηματάκια πούχε άγορασμένα, δώσανε καλό μαζεύλι, ως πού εΐτανε καμωμένα τά προικιά της Καλής του, και πήγαινε γιά ύστερή χρονιά στο βούτος ο Γιάνος, νά εύκονομήσει τά έξοδα του γάμου, γιά νά μή ξεδευτούνε τά έτοιμα, και έπειτα σαν παντρεβόντανε, θά καθόντανε πιά στο νησί ν' απόζήσει άπ' τά χτηματάκια του, και πρώτα ο Θεός, άν πήγαινε και καμιά χρονιά στο βούτος θά πήγαινε συντροπιά με καπετανίο κι όχι σκέτος βουτηχτής. "Όχι πώς τόν έμελε εκείνονε τό βούτος

άκόμα πώς ήρθε, μά πού έλοένα έρχεται. ΆΜε συγκίνηση διάβασα—γράφει ο Ρήγας Γκόλφης—τό άρθρο σας—«Δυό Λόγια» Α—στο σημερινό «Νουμά». "Όχι γιατί ο Ψυχάρης στάθηκε σαν κατηγορούμενος, μήτε γιατί γράφτηκε τίποτε καινούριο και ύσσιαστικό άπό μέρος τώ δημοσιογράφω μας. Μά ίσα ίσα έπειδή ξεναμνηθήκανε τά ίδια, έπρεπε πάλε νά βροντοφωνηχτή ή άλήθεια γιά τό Μεγάλο συγγραφέα κ' έπιστήμονα. Η πολερική του έπιπόλου τύπου μας έτσι πού γίνεται τώρα τελευταία, καθώς και πάντα, πολερική δέν είναι. Είναι του ταπεινού φτόνου και της κοντοφθαλμιάς τό περπάτημα... Ο Ψυχάρης, σίγουρο βέβαια· πώς μια μέρα θά λατρευτή στον τόπο μας όπως τού άξίζει και τού πρέπει. Αύτό όμως δέν έμποδίζει νά είναι άντζιο και της έπιστήμης και της άλήθειας και της ψυχής και της πίστης, ή σημερινή βουδαμάρα πού άκλουθαί ύστερα άπό κάθε χτύπημα—δυνατό ή κούφιο, άδιάφορο—άπό μέρος εκείνωνε ίσα ίσα πού ο Ψυχάρης φώτισε κι οδήγησε πρós τό δρόμο τόν άληθινό. Τι θά εΐτανε σήμερα ή φιλολογία μας, ή ποίηση και ή πρόξα, ή Τέχνη γενικά του λόγου στην Έλλάδα, ά δέν ύπήρχε ο Ψυχάρης; "Οποιοι τό συλλογιστή καλοσυνείδητα θά τρομάξουν. Στόν τόπο μας πού τόνα τρώει και τόνα θλίβει γύρω κάθε ψευτιά γιά τό φάνταγμα, γιά τό άρπαγμα, γιά τό ρουσφέτι, γιά τή νοικοκυρεμένη της τσέπης και τού μυαλού είστε σεις... γιά τά δίκια της πλατειάς 'Ιδέας» κτλ. κτλ. Και πώς νά μ'ν άναγκαλλιάση ή ψυχή μου σαν ξανόλω άνάμσο' άπό τόν όχλο της σημερινής γυνάικας, πού κάτου άπό τά κυκλίστικα τά νάζια της κι άπό τά φανταχτερά της τά στολίδια σκορπίζει γύρω της, αιώνια Παντώρα, μέσ' άπό τό πιθάρι της, όλες τις σκλαδιές, όλες τις συκοφαντίες, κι όλες τις τυραννίες, σαν ξανόλω μια παθούλα, καθώς μαθαίνω, σαν τήν άγνωριστή μου τή Μυριέλλα νά γράφη τή γλώσσα μας έτσι όρθά κ' έτσι φλογερά καθώς δείχνει και τό γράμμα πρós εκείνη του Ψυχάρη τό χαιρετιστικό; Και πώς νά μ'ν περηφανεύομαι γιά τήν πρόοδο της 'Ιδέας, όταν έξαφνα προβάλλει, πάντα νέος μέσα στους πιά νέους, ένας πλούσιος δημιουργός τεχνίτης ο πρώτος μεγάλος Έλληνας μουσικός του καιρού πού σιμώνει, ο Μανώλης Καλομοίρης, σφιγτανταμώνοντας τά δυό μεγάλα ιδανικά, τό γλωσσικό και τό καλλιτεχνικό, σέ άχώριστο ταίριασμα, με τόνομα του Ψυχάρη στο άρμονικό τό στόμα του;

Θελη τώρα άς έρθη νά της π' κανένα λόγο. Μά πού νικήθ, πού νάβη άπ' τό μπουτρούμι. Ποιός ξέρει ως πότε θά καθήση μέσα!

«Θά μ'πούνε φυλακή πολύ!» ρώτησε τή Μαριώ. «Πολύ λέει! θάν τς πάν στ' Άνάπλι, μ'ν περάσ'νε κιόλ' άπ' τό στρατοδικείο», εΐπε ή στερνή γιά νά τρομάξη περισσότερο τήν αδερφή της.

Κ' ή Κούλα άλήθεια τρώμαζε γιά μιο στιγμή. Τό κάστρο τ' Άναπλιού, τό στρατοδικείο, ταχε άκούσει σαν κάτι φοβερά και τρομερά. Μιά λύπη πέρασε μέ; τήν ψυχή της, σά συλλογίστηκε πώς ο κακομοίρης Μάνθος της θά πάθη και θά ράνη, πώς είναι μάλιστα στη φυλακή. "Όσο και νάναι προχτές τό βράδυ καθονταν στα γόνατά του στην άκροποταμιά.

«Οί παλιομπεκουλίτσες εκεί ήβραν νά κάμ'νε τόν παλικαρά στις βιολιτζίδες τ' γυφτο Τσάφου τόπρησαν τό μέτρο· τότ'πασαν τ' κακομοίρ' και τό βολι», μουρμύρισε ή Μαριώ άγαναχτισμένη κι άνέθηκε τή σκάλα.

Η Κούλα άκούμπησε στον τοίχο σκεπτική. Δέν ξερε άν έπρεπε νά λυπηθ ή νά χαρή. Ο Μάνθος ακ'άρελος πέρναγε στο νού της μια σαν ένοχος και γιά σά θύμα. Γιατί θύμα; Δέν τόξερε. Ηθελε νά

Ο κ. Ξενόπουλος άνάμισε στα έργα πού κατ'γίνεται νά συνθήση μ'ς σημειώνει και μια α' ιστορία της νέας ελληνικής λογοτεχνίας», νομίζω. Συγγραφίας, σαν τίν κ. Ξενόπουλο, όμοια προικισμένος με τά δώρα της κριτικής και της δημιουργικής φαντασίας, είναι, βέβαια, προορισμένος, καλήτερ' άπό κάθε άλλος, γιά τή δουλειά του ιστοριογράφου. Φτάνει νά μ'ν ξεχνά πώς ο τεχνίτης ιστορικός, πιά πολύ άπό τόν έπικό ποιητή, πρέπει νά προσπαθή σοβαρά νά χρησιμοποιή τό έγώ του στο γαλήνιο άντικειμενικό ξεσκαλισμα και ξεδιάλεμα των όποιωνε ζητημάτων άπάνου στα θετικά και στα πραγματικά, και όχι, φορώντας, δέν ξέρω ποιας δημοσιογραφικής ρητορικής παγοπέδιλα, νά γλιστρή στα κρύσταλλα άπάνου των ιδεών, πολειστής παγοδρόμος, γιά δική του διασκέδαση και πιά πολύ δέν ξέρω τίνος όχλου γύρο του. Τό φωτεινό τό νού του φίλου μου κ. Ξενόπουλου τόν κόβουνε χασμάτα σκοταδερά· κι άλλόμονο άν μιλήση γιά τά κάθε λογής πρόσωπα και άντικείμενα της ιστορίας του με τόν τρόπο πού συνήθίζει νά μιλά γιά κάποια καθέκαστα στο γλωσσικό μας άπάνου τό ζήτημα, και γιά τό έργο του Ψυχάρη πού έντελέστερ' άπό κάθε άλλο χαρακτηρίζει τό ζωντανέμα της δημοτικής ιδέας, ο δημοτικιστής μολατχότα κ. Ξενόπουλος.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠΟ 'ΝΑ ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΑΤΟ

Πήγαινα μόνος, έρημος, στού ποταμού τήν άκρη.
Κίτρινο μούσιλο σέρονταν στα δέντρα τά ξερά,
Ψυχρό τάγερι φύσαγε άπ' της στεριάς τά μάνη
Και ζάρωνε τά κουρασμένα τά νερά.

Γύρω, τριγύρω απλώνονταν ή νέκρα κ' ή γαλήνη...
Μόνον έφτανε και έξόπαγε στην κρύα τή μοναξιά,
Μάταιο τό γλέντι του λαού και της ζωής ή δίνη
Και πλούσιο γέλιο γυναικός κ' δνός παιδιού κραδιά.

Πήγαινα μόνος, έρημος έγώ κ' οι στοχασμοί μου,
Με τά ποδάρια σκουπιστά, σκυφή τήν κεφαλή,
Μονάχα μ' άκολούθαγε κ' έρχότανε μαζί μου
Ένα χαμένο, άήσυχο κι άναιμικό σκυλί...

Γενεύη, 1909

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

χαρή, μ'ν κ' ήθελε, κόντευε μάλιστα νά κλάψη. Έτριψε τά μάτια της γιά νά της έρθουν δάκρυα κ' έφερε κιόλα εκεί τήν άκρη της ποδιάς της γιά νά τά σκουπίση. Και τήν ένωσε στα δάχτυλά της νοτισμένη δίχως νά προσέξη και νά ξέρη, άν βράνηκε άπό δάκρυα, ή ήταν άκόμα όγρη άπ' τό πλύσιμο πρω ύτερα.

Κακομοίρη Μάνθο, κακομοίρη Μάνθο! ο έκαλει ο στοχασμός της και στύλωνε τό μάτι κούφια στί μισοσκοτάδι.

«Κακομοίρη Μάνθο», σκ νάναστ'έναξε κι ο γκιώνης άπ' τά δέντρα, σά νά μουρμούριζε και τάγεράκι του βραδιού· είχε βρέξει στα βουνά ψηλά τό δειλινό κ' έρχονταν κρυό δερ' άπ' τις ραχες Ψιλό άνατρίχιασμα γαργάλιζε τό ραχοκόκαλο της Κούλας και οι ζόρκοι άστραγαλι κάτω άπ' τό νοτισμένο υεσοφόρι της μουμήγκισσαν.

«Πάνει καλοκαίρι», ήρθε χωρίς νά τό θελήση στη θύμησή της ο στερεμένος λόγος τάχαπητικού κι άφρισε έξαφνα άπ' όργη.

«Γιά τις χορεύτες και τις καφεαμάνισες περσεύουν! Άς νάστη τώρα φυλακή!» Χαμόγελο άγριο άστράψε στην όψη της.

Μά ο γκιώνης έσκουζε ξανά άπ' τά δέντρα, ή

Μαριώ ιστορούσε παραπέρα στο πηγάδι σέ μια γειτονισα, πού είχε έρθη γιά νερό, τά νυχτερινά άθλα του Καρδάρη και του Σακαρέλου κ' ή ψυχή της Κούλας μαλάκωσε, χωρίς νά τό θελήση πάλι. Η μορφή του βαλτινέου λοχία πέρασε μπροστά της τώρα μαρτυρική, κατατρεγμένη. Τόν στοχάστηκε κλεισμένο στη φυλακή και τόν φαντάστηκε νά τόν παγαίνουν σιδερόδετο στ' Άνάπλι. Η χαιρεκακία της αδερφής, πού τήν έκανε νά ξεχειλίξη, της πέρασε τώρα μαχαίρι στη καρδιά. Ναβγαινε ο Μάνθος στή τή στιγμή μπροστά της, νά τόν εξαγνάνιζε και πάλι ελεύτερον άντίκειν στο βελούχι κι άς πέρναγε ευπόλυτη όλον τό δρόμο της ζωής της.

«Μάνθο μου, Μάνθο μου, γλυκέ μου Μάνθο!» άαστ'έναξε άπ' τά βήθη της καρδιάς της και γέμιζαν δάκρυα τά μάτια της.

Μά εκεί πού έπιασε πάλι τήν ποδιά νά τά σκουπίση, έξαφνα στο δρόμο άκούστηκε τό ίδιο γέλιο πού τήν έκαμε πρην τό γιόμα νά πεταχτή άπ' τόν κχανπέ άπάνω στην όντά.

Κ' ή Κούλα χύμησε πρós τήν αύλόπορτα.

για πῶς φοβόντανε γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἐκείνου πὶο πολὺ φοβόντανε τὴ στεριά, ἢ θάλασσα τὸν γινώριζε καλύτερα ἀπ' τὰ φύκια καὶ τὰ πετράδια πού μερονυχτὶς ἀλαφροχαϊδεῖτε στὰ βύθια τῆς τῆς πῶς γλυκὲς στιγμὲς τῆς ζωῆς τοῦ μαζί τῆς τῆς πέρασε κοιμούντανε κ' ἐτρωγε στὴν κουβέρτα τῆς καγγάδας, μιὰ πῆχη ἀπάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα· ἅμα δὲν εἶχε δουλιὰ, ἐφτιαχνε μὲ τὸ φλόκο μιὰ φρεϊκάδα στὴν πλώρη νὰ μὴ τὸν καίει ὁ καυτὸς ἥλιος τῆς Βεγγάζας κ' ἐπαίρνε μιὰ φυλλάδα καὶ ιοντοδιαβαζε νὰ περνᾷ ἡ ὥρα καὶ καμιά φορὰ σὰν ἀπάνω στὴ δουλιὰ τοῦρῶντανε στὴν ἐνθύμηση ἡ Ἀλεμινιώ, γιὰ ἡ πατρίδα, οὔτε τὸ συλλογιόντανε πῶς θὰ βουτήσῃ. Μὲ τὴν ἐνθύμηση τῆς Ἀλεμινιώ καὶ τῆς πατρίδας ἐπαίρνε τὸ λιθάρι στὰ χεῖρες καὶ βουτούσε καὶ καθὼς τὸ λιθάρι τὸν ἔσπρνε στὰ βύθια, ἡ θάλασσα ὅλο καὶ πῶς τὸν ἐδρόσιζε καὶ τὸν ἀλαφροχαϊδεθε, καὶ ὁ Γιάνος κατέβαινε στὰ λαγκάδια τῆς, στὶς ἀπλωσιές, στὰ χωράφια τῆς πῶναι γεμάτα σφυγγάρια, κοράλια, μαργαριτάρια, κοχύλια, φύκια, θαλασσόδεντρα, γιούσουρο καὶ λογιῶς λογιῶς πετράδια ζωτικά, καὶ ξεχνούσαν ὁ Γιάνος πῶς εἶναι στὰ βύθια τῆς θάλασσας, καὶ συλλογιζόντανε τὴν Ἀλεμινιώ, τὴν πατρίδα, καὶ δὲς τοῦ καὶ μάζεβε μὲ τὸ σφυγγαρολόγο σφυγγάρια. Οἱ συντρόφοι τοῦ ἀπάνω τρομάζανε. Γιὰ ἔσκασε, γιὰ ψάρι τὸν κατάπιε, λέγανε, μὰ ἔαφνου νὰ ὁ Γιάνος γελαστός ξεβουτούσε μὲ τὸ καλάθι γεμάτο καὶ σπορταρούσε στὰ γέλια μὲ τὴν τρομάρα τοῦ. Γι' αὐτὸ δὲ πῶς δὲ θὰ πῆγαινε στὸ βούτος βουτηχτῆς γιὰ τὴν φοβὴν γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ, μὰ λογάριζε μιὰ καὶ θὰ παντρεφεῖ, νὰ μὴ γίνεταί αἰτία νὰ καρδιοπιάνεταί καὶ νὰ λιγοψυχᾷ ἡ Καλὴ τοῦ μὲ τὴν ἀναλογία τοῦ. Γιὰ τὴν ὅσο καὶ νὰ πῆς, γυναίκα εἶναι καὶ πάντα σὰ νησιώτισσα, πῶς πολλὰ εἶδε καὶ πολλὰ ἔκουε, θὰ πηγαίνει ὁ νοῦς τῆς καὶ σ' ἀνάποδα καὶ θὰ στενοχωριέται. Τὴν ὑπεραγαπούσε καὶ ἤθελε σὰ θὰ τὴν πάρει νὰ τὴν προσέχει σ' ὅλα τῆς τὰ θαλήματα καὶ τὶς λαχτάρες μὴ στάξει καὶ μὴ βρεῖ, κ' εἶσι, σὰν πῶς λέγαμε, πῆγαινε γιὰ ὑπερτερὴ χρονιά στὸ βούτος ὁ Γιάνος νὰ οἰκονομήσῃ τὰ ἔξοδα τοῦ γάμου νὰ μὴ ξεδευτοῦνε τὰ ἔτοιμα. Εἶταν ἀγιασμένα τὰ νερά σὰν ἔφυγε καὶ ὅλοι θυμόντανε, καὶ πῶς πολὺ ἀπ' ὅλους ἡ καλὴ τοῦ, τί γλέντιζαν ἔκανε, τί τραγουδία εἶπε καὶ πόσο χαρούμενος εἶτανε πρὶν νὰ φύγῃ. Σὰν ἔφτασαν στὴ Βεγγάζα ἔστειλε γραφὴ καὶ ἔπειτα ἀπὸ δυὸ μῆνες καὶ ἄλλη ἔγραφε πῶς εἶτανε

καλὰ καὶ πῶς ἐκείνη τὴ χρονιά τὸ βούτος πῆγαινε πῶς καλύτερα ἀπ' ὅλες τὶς χρονιές. Νὰ τοιμαζόσαστε γιὰ τὴ χαρὰ, ἔγραφε, κ' ἔστειλε καὶ λεφτὰ νὰ πάρουνε ἕνα γουρουνόπουλο νὰ τὸ θρέψουν γιὰ τὶς καλὲς ἡμέρες. Πέρασαν εἴσι τὸ καλοκαίρι τὸ καψὸ κ' ἔφερε τὶς δροσιές τ' Αὐγούστου καὶ τοῦ Σταυροῦ. Ζύγωνε τ' Ἀν Νικόλαου καὶ μιὰ-μιὰ οἱ καγγάδες γυρίζανε κ' ἐδένανε τὶς πρυμάτσες στὸ μῶλο τοῦ νησιού. Ἐρχόντανε πίσω καπετανεῖοι καὶ βουτηχτάδες ἀπ' τὸ βούτος, καὶ γεμίζε νησιώτες τὸ νησί. Ἀντρες καὶ παιδιὰ τὰ σπῆτια καὶ λεβέντες τὰ μικρὰ καφενεδάκια πού πουλάνε καὶ πιότη. Κι ἀντηχοῦσαν τὴ νύχτα στοὺς πρὶν ἐρημικὺς δρόμους τοῦ νησιού τ' ἀράπικα τραγούδια πού μαθαίνανε στὴ Βεγγάζα τὰ παιδιὰ, μαζί μὲ τὰ παλιὰ καὶ ἀξέχαστα νησιώτικα τραγούδια. Εἶναι πάντα τῆς νιότης ν' ἀγαπᾷ κομᾶτι τὸ ξενύχτι καὶ τὸ γλέντι τῆς αὐγῆς. Ποῦ καὶ ποῦ δὲ φτάνανε τὰ καίκια, ἀκουγόντανε καὶ καμιά συμφορὰ πάντα, ὅσο καὶ νὰ μὴν εἶναι, πῶς κανένα παιδί στὸ νοσοκομεῖο στὴ Βεγγάζα γιὰ τὸ Τούνεζι, γιὰ ψάρι τὸν ἔτρωγε πάντα, ὅσο καὶ νὰ μὴν εἶναι, τύχαινε μιὰ συμφορὰ. Μὰ τὸ κακὸ πομένει πάντα στὸ σπιστικὸ πού πέφτει καὶ οἱ ἄλλοι πούχουνε γλέντια καὶ χαρὲς λένε ἕνα Θεὸς σχωρέστονε καὶ κοιτᾷ τὴ χαρὰ τοῦ.

Ἔττανε ὅλα τὰ καίκια φτασμένα στὸ νησί, καὶ μόνο τὸ καίκι τοῦ Καπτὰν Μηνᾶ πούχε μαζί τοῦ τὸ Γιάνο, δὲν εἶχε φανεῖ ἀκόμα. Κατέβαινε πᾶθε πουργὸ ἡ Ἀλεμινιώ στὸ μῶλο καὶ ρωτοῦσε. — Σὴ μερὰ αὐριο, ὅπου καὶ ἀνείναι, θὰ φανεῖ, τῆς λέγανε, δὲν εἶναι δέκα πέντε μέρες πού εἶδαμε στὴ Βεγγάζα τὸ καίκι· διάρμιζε τὶς ἀρματωσιές τοῦ γιὰ φευγιό. Τὸ πολὺ πολὺ γιὰ τὴν εἴτανε καλοσύνη φέτος νὰ καθίσανε μιὰ βδομάδα παραπάνω στὸ βούτος, γιὰ τὸν ὅσο καὶ νὰ πῆς, φέτος ὁ Γιάνος θὰ κάνει ταμάχι γιὰ παραπάνω μιὰ, καὶ τοῦ χρόνου δὲ θὰ ξαναπάει, — τῆς λέγανε καὶ πονηρογελοῦσαν σὰ νὰ τὴ συζητῶντανε γιὰ τὶς καλοροζικὲς πού θὰ τῆς ἐρχόντανε.

Ἀνήμερα τ' Ἀν Σάββα θηρυπόφεγγε ἀκόμα ὁ αὐγερινός, ὅτι ἀγνάντεψε μακριὰ στὸ πέλαγο μιὰ καγγάδα. Ἀλλὰ δὲ θάτανε πρὶν τοῦ καπτὰν Μηνᾶ, πούχε μαζί τὸ Γιάνο. Ὅλη τὴ νύχτα ἡ Ἀλεμινιώ δὲν ἔκλεισε μάτι· ἔδλεπε σ' ὄνειρό τῆς τὸ Γιάνο ἀσπροντυμένο καὶ παραδόμοφο σὰν ἀγγελό-τέτοια ὄνειράτα δὲ ξεδιαλύνουνε καλὰ, μὰ ὅπου πάει ἡ νύχτα, ὅς πάει καὶ τὸνειρο. Γι' αὐτὸ, σὰν

εἶδε ἡ Ἀλεμινιώ τὸ καίκι τοῦ καπτὰν Μηνᾶ, τὰ ἔβλεπε ὅλα καὶ τοὺς καρδιοσωμούς καὶ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὸνειρο, κ' ἔτρεξε στὸ μῶλο καὶ περίμενε. Κι ἄλλες νησιώτισσες πούχαν παιδιὰ καὶ ἄντρα στὸ βούτος μαζί μὲ τὸν καπτὰν Μηνᾶ, περίμεναν στὸ μῶλο παστρικοντυμένες καὶ χαρούμενες. «Καλὸς τὰ δέχεται, Ἀλεμινιώ, τῆς λέγανε Μὲ τὸ καλὸ νὰ τὸν δεχτεῖς καὶ νὰ τὸν ἀπολάψεις.» Κοκκίνιζεν ἡ Ἀλεμινιώ καὶ διπλώνεν ἡ χαρὰ τῆς καὶ τὸ καίκι τοῦ καπτὰν Μηνᾶ ὅλο ἕνα ζύγωνε. Ὅσο πῶς τὰ λῆμε ζύγωσε, φουντάρισε, καὶ πῆρε τὶς πρυμάτσες στὸ μῶλο.

Μαντήλια ἀνερμίζοντανε ἀπὸ τὴν στεριά, καὶ ἄλλα μαντήλια χαιρετοῦσαν ἀπὸ τὸ καίκι. Μιὰ μιὰ νησιώτισσα ἀναγνώριζε τὸν δικὸ τῆς. Τὰ παιδιὰ τὰ μικρὰ σάλτουσαν χαρούμενα κρατώντας νῆς μαννάδες τοῦς ἀπ' τὶς ποδιές, καὶ μόνο ἡ Ἀλεμινιώ δὲν εἶχεν ἀκόμα γελάσει γιὰ τὸν ὁ Γιάνος δὲ φαινόντανε πουθενά· θάνατι κάτω σ' ἀμπάρι, συλλογίστηκε, μὲ τὸν καπτὰν Μηνᾶ γιὰ τὴν κ' ἐκείνος δὲ φαινόντανε πουθενά. Σὲ λίγο, σὰ βάλανε σκλωσιὰ στὸ καίκι ἀπὸ τὸ μῶλο, ὅλες οἱ νησιώτισσες εἶτανε μέσα καὶ δὲν ἔκουσε ἄλλο παρὰ φιλιὰ καὶ ἀναφυλῆτὰ χαρὰς. Μπήκε κ' ἡ Ἀλεμινιώ μὰ σὰν τρεμάμενη, γιὰ τὸν ὁ Γιάνος δὲ φαινόντανε πουθενά ἴσα στὴν πρῶμην τραβήξε. Ὁ καπετὰν Μηνᾶς ὅτι ἐρχόντανε, μὰ τὸ πρόσωπό τοῦ εἶχε μιὰν ὄψη πού τῆς Ἀλεμινιώ τὰ γόνατα λύθησαν. — Ἀς τα, μὴ τὰ μελετᾷς, Ἀλεμινιώ μου, πρόλαβεν ὁ καπτὰν Μηνᾶς. Κακοτυχιὰ φέτος· ὅσο καλὸτυχὸ πῆγε τὸ βούτος, τόσο κακότυχὸ τὸ ταξίδι. Πήγαμε φέτος κ' ἐγὼ καὶ ὁ Γιάνος γιὰ καλύτερη πούληση καὶ δώσαμε τὸ μερδικὸ μας τοῦ ἐμπόρου στὴν Ἀλεξάνδρην. Καλοπούλησαμε, δόξα σοι ὁ Θεός, πήραμε καὶ τὸν παρὰ κ' ἕνα παννιὰ γιὰ τὴν πατρίδα. Μωρὲ τί χαρὰ πού τὴν εἶχε ὁ Γιάνος! Πιρακαλοῦσε τοὺς ἀγέρηδες νὰ φουστᾷνε νῆρθεμε μιὰν ὥρα ἀρχήτερα. Μὰ κείνοι πῶς νὰ φουστᾷσουνε! Τρεῖς μερδύχτα ξεροὶ μὲς στὸ κανάλι τῆς Ἀλεξάνδρας. Τὴν ἄλλη νύχτα ἔαφνου, στὸν ὕπνο ἀπάνω, διπλαρώνει τὴν καγγάδα μιὰ σκαμπαδιὰ μὲ τρεῖς ἀνὰ Ἀλιτζερίνους· πέφτουνε μέσα... Μωρὲ τί θεριὰ· σὰ δὲ μᾶς πετροκόψανε, πάλι καλὰ. Νὰ μὴ σ' τα πολυλογώ, μᾶς πήρανε ὅ,τι καὶ ἂν εἶχαμε. Ἀπὸ παρὰ, οἱ συντρόφοι ἀπὸ δῶ, γλυτώσανε γιὰ τὴν δὲν εἶχανε πούλημένα. Ὁ καπὸς τοῦ Γιάνου δὲ λέγεται. Μὲ δάκρυα στὰ μάτια μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν βγάλω στὴ Ρόδο, νὰ

Ἦταν Κυριακὴ τὴν ἄλλη μέρα κ' ἡ Κούλα εἶχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ στολιστῇ. Μὰ καὶ πῶς πῆρε νὰ ντυθῇ εἶδε περισσότερὸ ἀπὸ καθ' ἑλλήν φορὰ τὴ φτώχεια-στὰ στολίδιά τῆς. Ἡ καρδιά τῆς πλημύρισε ἀπὸ ἀγανάχτηση στὸν ἀγαπητικὸ τῆς.

Τῆρα καὶ φιοῦμπκ. τῆρα βελουδάκι, γίνηκαν ριτίδια· ἀπὶνω δὲ οὔτε μιὰ κεντέλι, οὔτε μιὰ καρφισούλα γιὰ τὴν τσαχλιά. Τὰ γιόδακια μοναχὰ εἶναι καινούρια καὶ αὐτὰ τὰ γιόδακια ἀπομόνη τῆς, ἀπ' τὰ ξενοπλεξιμὰ τῆς.

Καὶ σήμερὰ τὸ στολισμὰ χρειάζονταν περισσότερὸ ἀπὸ καθὲ φορὰ. Ἡ Κούλα ἔμαθε πρῶτ' πρῶτ' ἀπ' τὸν Τυλιγάδα ποίος ἦταν ὁ λοχίας μὲ τὴν φερμελὴ τὴν κεντιστὴν ἰδιότροπα καὶ μὲ τὸ ἔσπερο τὸ γέλιο. Ἀρχοντόπουλο ἀπ' τὰ μέρη τῆς Ὑπάτης καὶ μετατέθηκε στὸ τάγμα. Κ' εἶσι ἐπαφῆν καὶ τὰ στερεὰ κλονίσματα πού τῆς βασάνιζαν τὴν καρδίαν ὀλη-ύχτα. Ποίος τοῦ φταίει τοῦ κύρ Μάνθου τῆς; Πιὸς τοῦ εἶπε νὰ κυνηγᾷ τὶς κερραμάνισες; Ἀς κάθεται τώρα στὴ φυλακὴ.

Οἱ λεβέντες ἀπ' τὸ κάστρο πικρατάχτηκαν ἀσπρονδυλόντας στὰ τραπέζια τοῦ βελουχιῦ τᾶπόγιου καὶ οἱ ὁμορφες ἀπ' τοὺς μαχαλάδες ἔλαβαν τὴ θέση τοῦς στὸ μπαλκόνι καὶ στὰ παράθυρα τῆς

κούλιας. Ἡ Μαρὶώ εἶχε ἀσφαλισμένον τὸν πιλοχία τῆς καὶ πῆγε σὰ κάπια βαρτίσια μὲς τὴν πόλη, ἡ Φρόσω τὸ ἴδιο κάπου νὰ συλοπηθῇ κ' ἡ Κούλα ἔμεινε κυρίαρχη στὴν κούλια. Ὁ βαλινός λοχίας κάθεται στὴ φυλακὴ καὶ ὁ Ἀχιλέας Σκαλτσογιώργος βασιλεύει στὸ βελούχι.

Ὁ Φωτούλας Τυλιγάδας δὲν ἔδωσε στὴν Κούλα ψεύτικες πληροφορίες. Ὁ νεόφερτος λεβέντης κατὰ γονταν ἀπ' τὰ μέρη πού εἶπε καὶ ὁ πατέρας τοῦ ἦταν ἕνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς νοικοκυρούς καὶ κοματάρχες τῶν χωριῶν· πᾶρεδρος συνάμκ στὸ δικό του. Ἐστειλε τὸ γιὸ τοῦ στὸ στρατὸ γιὰ τὸ μακρὸ σπῆθι κ' εἶχε τὰ μέσα τόσα γιὰ νὰ τοῦ τὸ συγουρέψῃ κ' εἶχε χωράφια καὶ μετρητὰ στὸν τόκο γιὰ νὰ τοῦ στέλνῃ νὰ καλοπερνᾷ, νὰ ντύνεται, νὰ φαίνεται καὶ νὰ δολώνῃ μαύρα μάτια. Ἀσφαλισμένος πῶς τὴ σκοτοῦρε γιὰ τὸ μέλλον τοῦ τὴν ἔχει παρὰ ἀπάνω τοῦ ὁ πατέρας, ὁ λοχίας Σκαλτσογιώργος τόκαμε δουλειὰ τοῦ νὰ κατακτᾷ καρδιές. Ἡ πατρίδα τοῦ τὸν προίκωσε μὲ γενὴ κορμωστικιά, μὲ λεβεντιά καὶ μ' ὁμορφάδα. ἡ φύση μὲ καλὴ φωνή, ἡ φαμίλια τοῦ μ' ὄνομα καὶ χαριζιλίμι μπόλικο καὶ τὸ ἔργο τοῦ δὲν ἀπαντᾷ ἐμπόδια μεγάλα. Ὅλα τὰ κάστρα πέφτουν μπρὸς τοῦ, ὅλες

οἱ πόρτες τοῦ ἀνοίγονται μὲ πρῶτο χτύπημα. Γιὰ τὴν ἔρεϊ ὁ Ἀχιλέας πού χτυπάει. Οἱ κατακτῆσεις τοῦ εἶν' ἀρίθμητες· παντοῦ ὅπου πέρασε σκόπιτε θύματα τριγύρω τοῦ. Καὶ τᾶλλο εὐζωνικὸ τάγμα, ἐπόπου ἔρχεται τώρα, τὸ παρήκτισε γιὰ τὸν τόπος πού εἶχ' ἔδρα τοῦ δὲν πρόσφερε ἔδαφος πλατὺ γιὰ τὰ κυνήγια τοῦ· ὅ,τι εἶχε δροσρὸ καὶ ἀφράτο τὸ χωριὸ κοντὰ στὰ σύνορα, πού ἔδρευε τὸ τάγμα, ὁ λοχίας Σκαλτσογιώργος τὸ μύρισε, τὸ μαλαφάρισε, τοῦ πῆρε τὸν ἀθέρκ κ' ἔδωθε πᾶνς οἱ ἄλλοι Χώρια ἀπ' αὐτό, ἔδω στὸ κάστρο τὰ κροπόταμου εἶχε περισσότερες ἱλιπίδες νὰ προταθῇ ὑποψήφιος γιὰ τὴν σχολὴ καὶ ὁ γερο Σκαλτσογιώργος σὰν τάκουσε, ἔτρεξε νὰ ἐκπληρώσῃ μὲ τὸ βουλευτὴ τοῦ τὴν ἐπιθυμία τοῦ γιου. Κι ὁ γιὸς ἤθελε στάλῃθαι διψκτμένος στὴν πόλη κοντὰ στὸν ποταμὸ.

Γιὰ μιὰ ψυχὴ σὰν τ' Ἀχιλία Σκαλτσογιώργου, πού ζῇ μόνο γιὰ τὴν ἀγάπην, ἦταν φυσικὸ νὰ λαφικιστῇ προχτὲς τὴ νύχτα στὸ τραπέζι, σὰν ἄκουσε πῶς ὁ ἐπιλοχίας Καραφωτιάς ἐκλέφτηκε ἀπ' τὸ πλάι τοῦ γιὰ τὸ φιλὶ. Ἡ Κούλα, πού τὴν εἶχε δει τὰ πόγιμα στὴν κούλια, τοῦ κέντησε τὴν δεξὴ. Καὶ πρῶτη τοῦ δουλειὰ τὴν ἄλλη μέρα ἦταν νῆρθῃ νὰ μυριτῇ καλλίτερὰ τὸ μέρος πού δίνει τὰ φιλιὰ

πάρει τὰ μάτια του νὰ δουλέψει, νὰ μαζέψει πα-
ραδες, νῆρθε νὰ σὲ πάρει. Τέχε γιὰ ντροπὴ νῆρθε
χωρὶς λεφτὰ· νὰ, μούδωσε καὶ γραφὴ νὰ σοῦ δώσω.

Τῆς Ἀλεμινίδος τὰ μάτια λάμπανε σὰ νὰ φω-
τίσει ἐλπίδα ἀσθυστὴ Πῆρε τὴ γραφὴ τοῦ καλοῦ
της καὶ χαρούμενη - «Νᾶναι καλὰ, Παναγιὰ μου»,
εἶπε, «κι ὅταν εἶναι τὸ θέλημά σου ὅς ἔρθει.» -
«Εὐχαριστῶ, καπετὰν Μηνᾶ», εἶπε καὶ βγήκε γε-
λαστή μαζί με τίς ἄλλες νησιώτισες ἀπὸ τὴν καγ-
γάβα, με θάρρος κ' ἐγκαρτέρηση πῶχουνε μονάχα
στὰ νησιά.

Δώδεκα χρόνια πῆγαινε ὁ Γιάνος στὸ βούτος,
καὶ τώρα ποὺ εἶτανε νὰ παντρεφεῖ κακοτυχιά.
«Ἐχει ὁ Θεὸς ἀναλογίστηκε αὐτὸ καλὸ νὰ γυ-
ρίσει, Παναγιὰ μου, καὶ νὰ μὴ ξεστρατίσει ὁ νοῦς
του ἀπ' τὸ νησί, ἐκεῖ στὴν ξενιτιά ποὺ γυρίζει»,
ψιθύριζε ἡ Ἀλεμινὴ μέσα της, καὶ τρυβοῦσε στὸ
φτωχικὸ της. Εἶχε ἀκούσει πὼς στὴν ξενιτιά ἔχει
κάτι γαλανές, ξανθές κυράδες, ποὺ ξεμουαλίζουν τοὺς
νησιώτες καὶ ξεχνοῦνε τὸ νησί.

Σμύρνη, Ὀκτώβρης 1908.

ΝΙΚΟΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΑΙΟΣ

1897-1909

ΣΤΟ ΔΙΑΔΟΧΟ ΤΩΝ ΣΕΡΒΩΝ

Τὴ μύτη σου, μωρὴ Φρουγγιά,

πολὸν τὴν παραφήλωσε!

Ἀπάνω της, μωρὸ παιδιά,

ἐμπρὸς οἱ διαδήλωσε!

Γιὰ σας, παλιοὶ μας σύμμαχοι,

τῶν Σέρβων παλλικάρια!

Ἄλλου στ' ἀμπέλια, τὰ σπορτά,

τὰ γκάδια, τὰ λιθάρια...

πολλὰ χονε τὰ κρίματα!

Στις τόσες σας ἡρωϊκές, με τάξη, ἐποχώρησες,

θὰ γίνουν δὲ θρύματα!

Γιὰ σου, παιδί τοῦ βοσιλιῶ, ὦ δόξα, καλῶς ὤρισες!

Σταῖλ' ἀπὸ τώρα μὴ τραπὴ στοὺς Φράγγους παντα-

[χοῦσα,

πὼς στόλισες τὸ στέμμα σου με μὴ γερὴ πατοῦσα!

Γ. ΑΒΑΖΟΣ

τὴ νύχτα. Πὼς τὸ τραγούδι του εἶχε δολώσει κά-
ποιον ἐκεῖ γύρω δὲν τὸ φηντάστηκε, ἀν κ' ἦταν ἀπ'
αὐτὰ συνηθισμένοι· μόλις ὅμως ἀντίκρουσε τὴν
Κούλα στὸ μπαλκόνι, βεβαιώθηκε γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ
τὴν πρώτη της ματιὰ καὶ ἀπὸ τὸ κρύψιμό της καὶ
τὸ μεταβλαβασμὸ της ἤξερε πᾶς με τί μέρος λόγου
εἶχε νὰ κάμει. Καὶ τέλος τὸ καθισμὰ της στὸ πα-
ραθυρο τὰ πόρταχτο τὸν ἔπεισε ὁλότελα. «Σὺν τὸν
μούφο τοῦ π'λί», συλλογίστηκε ὅταν σηκώθηκε ἀπ'
τὸ καθισμὰ του. Ἡ ταχτική του ἦταν καταστρω-
μένη πιά.

Τὴν Κυριακὴ πρῶτ' οὔτε πέρασε ἵπὸ τὸ βελούχι·
τὰ πόδια ἔρθε καὶ καθίσε με δὺ ἄλλους συναδέρ-
φους τοῦ ἀδιαφοροῦ καὶ σοβαροῦ· καὶ ἂν ἔρχινε κα-
μιά ματιὰ στὴν Κούλα, φρόντιζε νὰ φάνετ' ἡ μ-
τιά πὼς πέφτει ἐκεῖ τυχερά, ὅπως ἔπεισε καὶ
στοὺς ἀνθρώπους ποὺ καθόνταν τριγύρω του στ' ἄλλα
τραπέζια, ἢ σ' ἐκείνους ποὺ περνοῦσαν ἀπ' τὸ
δρόμο. Οἱ ματιὰς αὐτῆς τὸν βεβαίωσαν πὼς ἡ Κούλα
δὲν ἦταν ἡ πιὸ ὁμορφὴ μετὰ στις ἄλλες, ὡς τόσος,
ἀφοῦ πρώτη αὐτὴ ἔπεσε στὸ δίχτυ, δὲν ἔπρεπε νὰ
τὴν περιφρονήσει. Φτάνει νὰ τοῦ ἔδινε ὁ Θεὸς ζωὴ
γιὰ κάμποσες βδομάδες καὶ θάρχονταν ἡ ἀράδα καὶ
ἄλλες. Ἀφοῦ κάθισε κάτι λιγότερο ἀπὸ ὥρα ἐκεῖ,

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀρ. 8. — Γιὰ τίς ἑποχίτις ἐρ.
Γιὰ τὸ ἑξωτερικὸν ἀρ. 10.

Γιὰ τίς ἐπαρχίους δεχόμεσιν καὶ τρίμηνες (2 ἀρ. τὴν τε-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς δὲ εἰσὶν πρῶτον
τὴ συντρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιάσκια (Σύνταγμα, Ὀμόνοια
Ἑθν. Τρόπεζα Ἑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχί-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ροδρόμου Ὀμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ.
Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντικρὺ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἑφημερίδων.

Στὰ Χανιά (Κρήτη) στὸ Πραχτορ. Ἑφημερίδων
στοῦ κ. Ἀληκίου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Οἱ Ἀμλέτοι—Φάσσα καὶ γιατί;—Πολιτικὸ
θέατρο—Ὁ Ἀλιέψ...τῆς καθαρεύουσας—
Ἡ γλώσσα καὶ οἱ ἐργάτες—Ἡ προδοσία
τοῦ Φραγκοῦδη.

ΥΠΑΡΧΕΙ ἡ δὲν ὑπάρχει; Νὰ, ἡ ἀπορία ποὺ οἱ Ἀμ-
λέτοι τοῦ Ἀθηναίου τύπου μὴ βδομάδα ἀλάκωτη τώρα
πονοκεφαλιάζουνε νὰ λύσουν. Ὑπάρχει γιὰ δὲν ὑπάρχει ἡ
«Πανελλήνιος Ἑθνικὴ Ὀργάνωσις», δηλ. κάποιο μυστικὸ καὶ
καταχτόνιο σωματεῖο, ἀλλ' Ἑθνικὴ Ἐταιρεία, ποὺ βγάξει μα-
νηφέστα τριμαχτικά καὶ φοβερίζει πὼς θὰ εἴξει θρόνον καὶ
θὰ ἐντάξει στὸν ἀέρα Βουλὲς καὶ θὰ τὰ φέρει δὲ ἀνωκτόν
γιὰ νὰ μὲς ὁργανώσῃ;

Μερικὲς ἐφημερίδες τρομάζανε, ἄλλες γέλασαν, μερικὲς
πάλι δειξάν· παληκαριὰ κάπως Ταρταρίνη, ἀφοῦ ὁ ὀχρὸς
εἶτανε κρυμμένος—καὶ στὸ τέλος ὅλες πανουκίτου σφονή-
σανε πὼς οὕτως γιὰ μαμπούλα κὴν πρόκειται, μὰ γὰρ χον-
τροφάσσα, ποὺ μερικοὶ δοτεῖσι τὴν κάμανε γιὰ νὰ τρεμάξουν
τὰ τὰ τὸν κόσμο καὶ νὰ γελᾶσουν ἔπειτα στὴν καμπούρα του.

Κ' εἶσι τὸ παραμῦθι τέλειος καὶ καθήσους μετὰ καλὰ
καὶ κίνοι καλύτερα.

★

ΩΣΤΟΣΟ καὶ ἂν ἀληθινὰ γιὰ φάσσα πρόκειται, δὲν μπο-
ρεῖ ἡ φάσσα αὐτὴ νὰ περάσῃ ἐλευθερίου ἀσκαλιστή. Κάτι
φυσικὰ θὰ τρέξει, λένε μερικοὶ, γιὰ νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ φάσσα,
καὶ τὸ κατὰ αὐτὸ, σῶναι λίγο νὰ κοιτάζουμε γύρω μας καὶ
μέσα μας, καὶ ἁμέσως θὰν τὸ βροῦμε.

Πῆρε τοὺς συντρόφους του καὶ φύγαν. Ἦξερε πὼς
τὰ μαρτίνια θάτρεχαν κοντά.

Καὶ δὲ γελᾶστηκε. Ἡ Κούλα δὲ μπορούσε νὰ
συχάσῃ στὸ μπαλκόνι με τὴν ἀδιαφορίαν τοῦ νεύ-
φετου λοχία. Ἡ μιλιὰ τῆς κόπηκε στὰ χεῖλη μαζί
με τὸ χρώμα στὰ μάγουλα. Οἱ φιλενάδες της θάρ-
ρούσαν πὼς εἶναι λυπημένη γιὰ τὸ φυλακισμὸν
ἀγαπητικὸ καὶ ἄρχισαν νὰ τὴν πειράζουν. Φυσικὸ
ὄχι στὰ κορίτσια μόνο, μὰ καὶ σὲ καθὲ ἀνθρώπῳ νὰ
παίρνῃ γιὰ μικροδουλιὰ στὸν ἄλλον ἐκεῖνο πού, ἂν
τὸ εἶχε πάθει αὐτὸς, θὰ τὸ θάρρυνε φοβερό. Μὰ ἡ
Κούλα δὲν προσέχει τὰ πειράγματα. Δὲ μπορεῖ νὰ
καταλάβῃ, νὰ ἐξηγήσῃ τὸν τρόπο τοῦ λοχία. Τὸ
παιγνίδι ποὺ εἶχε παίξει κὴν πολλές φορὲς σὲ ἄλ-
λους, τώρα δὲν τὸ φαντάζεται πὼς μπορεῖ νὰ τῆς
παίξῃ τ' ἐκεῖνης. Κι ὅταν εἶδε τὸ Σκαλτσουγιώργου
νὰ σηκώνεται νὰ φεύγῃ ἀδιάφορα, ἡ σκέψη της κ' ἡ
ἀπελπισία ἔφταναν στὴν κορρὴ τους. Καὶ κατάφυγε
γιὰ κρηγοριὰ στὴ θύμηση τοῦ Σακαρέλου της.
Ἄν ἦταν λεύτερος, ποῖς ξέρε σὲ ποῖ ἀπόμερο θὰ
κάθονταν στὴν ἀγκαλιά του, ἴσως θὰ τῆς ἔφανε
σήμερα καὶ ὁ, τῆς εἶχε τάξει. Μὰ ἐκεῖ ποὺ εἶν'
ἐκεῖνος δὲ μπορεῖ νὰ τὸν βρῇ, τὸ μόνο πού μπορεῖ
εἶναι νὰ πᾶν κοντὰ στὸ Σκαλτσουγιώργου.

Ὅσοι βρίσκονται μετὰ στὰ πράματα θὰ ξέρουν καλὸ-
τερα ἀπὸ μᾶς πὼς με τὸ δρόμο ποὺ τώρα τελευταία πῆ-
ρανε διάφορα ζητήματα ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ καὶ με τὴν
οἰκονομικὴ κρίση ποὺ ἀρχινήσαμε νὰ τὴν αἰστανόμαστε,
ποῖς λίγο ποῖς πολὺ, ὅλοι μας, κάποιο κακὸ ἀρχίνησε νὰ
κρυφοβράζει καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ξεσπάσῃ ἄργα ἢ γρή-
γορα.

Ἡ διαδήλωση τῆς περατμένης Τετάρτης, ὅσο κομματικὴ
χρωματὰ καὶ ἂν εἶχε, ἱποδείξει πὼς ὁ λαὸς δὲ χρειάζεται καὶ
πολλὰ παρακάλια γιὰ νάφῃσι τὸ Λαζαρόνικο ραχάτι του·
οἱ συντεχνίαι ποὺ διαμαρτυρήθηκαν γιὰ τὴν ἐλευσὴν μας
κατέστασι, κατὰ γενναίτερο μπορούνε νὰ κάνουν ἀδριο
δὲν τὸ μαχαίρι φτάσι· στὸ κόκκαλο, ποὺ κοντεύει κιάλας
νὰ φτάσι· καὶ τὸ Ἀντιγεωργιανὸν κόμμα, ὅσο καὶ ἂν ἀκόμα
σκεπάζεται ἡ ὑπερξὴ του ἀπὸ κάποια μυστηριώδικη ἀχνάδα,
πάντα κατὰ προμηνύει.

Ὅλα αὐτὰ λοιπὸν ποὺ δὲν εἶναι καὶ τόσο ἀστεία, ὅσο
καμώνονται πὼς τὰ παίρνουνε μερικοὶ, θὰ γεννήσανε,
θαρροῦμε, καὶ τὴ φάσσα τῆς Πανελ. Ἑθνικῆς ὁργάνωσης.
Δηλ. λέμε πὼς τὴ φάσσα θὰ τὴν κάμανε κίνοι ποδῶν
πὸ κοντινὸ σφύρο νὰποδεῖξουνε στὸ λαὸ πὼς ὅλ' αὐτὰ
εἶναι ἀστεία, ἀφοῦ νὰ, ἀστεία εἶναι ἀκόμα καὶ αὐτὴ ἡ φο-
βέρα πὼς τοιμάζεται κάποιο κίνημα ἐπαναστατικὸ ἀπὸ κάποια
φανταστικὴ μυστικὴ ἐταιρεία—ἢ καὶ ἀπὸ κάποιον κολοκυθο-
κέφαλο.

★

ΑΝ ὅμως δὲν εἶναι τόσο ἀστεία τὰ πράματα, ὅσο θέ-
λουμε νὰ μᾶς τὰ παραστήσουν; Ἄν κάποια φουρτούνα κρύ-
βεται κάπου ἀπὸ τὴ γαλτημένη λιμνοθάλασσα; Ἄν ἡ
ἀπογοήτευσι γιὰ ὅλους καὶ γιὰ ὅλα ἀπλώθηκε πιά γιὰ καλὰ
στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ; Μὲ φάσσα πολέμου εἶναι ὅλ' αὐτὰ;

Φυσικὰ, ὄχι. Χρειάζεται κάποια ἐργασία σοβαρὴ καὶ
γενναία, ποὺ νὰ γεννήσῃ τὴν καταντὴν χαμένη σήμερ
ἐμπιστοσύνη τοῦ λαοῦ στὴ Βουλὴ του, στὴν Κυβέρνησιν
του, στὸ Βασίλειόν του. Τέτις ἐργασίαι δὲ γίνονται σήμερα,
οὔτε πάλι βλέπουμε κανέναν φωτεινὸ σημάδι στὸ συγνε-
μένο καὶ κατακρυμμένο οὐρανὸ μας πὼς αὐτὴ ἡ ἐργασία θὰ
γίνῃ ἀδριο. Κ' εἶσι φεβούμαστε πὼς θὰ γίνῃ κατὰ ἀνάποδο
ἀπὸ κείνα ποὺ γίνονταν στὰ θέατρα· ἀρχινήσαμε δηλ. με
φάσσα καὶ θὰ τελώσουμε με τραγωδίαν.

★

ΑΠΟ τὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Τρίτης ξεσηκώνουμε τοῦτο
τὸ χριτωμένο καὶ χραχτηριστικὸ παραγράφι:

«Καθὼς ἐξελέγχοντο καὶ ταξινομοῦντο τὰ δελεῖα τῆς
τελευταίας ἀπογραφῆς, σχετικῶς με τὰ ἐπαγγέλματα, ἐξα-
κολουθοῦν νὰ βρίσκονται καθὲ μέρη πλήθῃ μαργαριτῶν.

Χθὲς εὐρίθοντο τὰ ἀκόλουθα περίεργα ἐπαγγέλματα:

— Ἰχθυοθεραπευτὴς (ἐκεῖνος φαίνεται ποὺ λέμε κακχο-
δοῖσι: Ψαράς!)

— Ἀλιέψ (ἄλλος φόνος τῆς καθρευσίσεως ἐδῶ!)

— Μυλωθροποιὸς (ποῦ φτάνει, φαίνεται.. μωλωνάδες!)

— Οἰκιακὸς ἀνάγκας. (Ἐπαγγέλμα καὶ αὐτὸ!)

— Στιλδοποιὸς (; Λούστρος, φαίνεται, ἴσως).

Ἄ, δὲν πάμε λίγο κατ' τὴν ποταμιά, πρὸ
τείνε ἀδιάφορα σὲς φιλενάδες; τῆς ὕστερ' ἀπὸ λίγη
ὥρα, ἀλλ' εἶδε πὼς οἱ ὑπαξιωματικοὶ ἐκμυαν ἐκείθε.

Αὐτὸ ἀπὸ τίς φιλενάδες της, ποὺ ἡ καρδιά τους
παίει μαζί με τοὺς συντρόφους τοῦ Ἀχιλλέα Σκαλ-
τσουγιώργου, σηκώθηκαν ἀμέσως με τὴν πρότασιν
τῆς Κούλας. Οἱ δὺ ἄλλες ὅμως ἔφεραν ἀντίρρηση,
τὸ βρήκαν πὼς εἶναι: νωρὶς ἀκόμα. Οἱ δικοὶ τους
φίλοι εἶχαν κάμει πρωτῆτερα κατὰ τὴν πόλιν καὶ
τοὺς κρητεροῦσαν νὰ γυρίσουν.

Οἱ ἄλλες δὺ κ' ἡ Κούλα τρεῖς ἐπίμεναν καὶ ἡ
μειοψηφία ἀναγκάστηκε νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ἄ, δὲν τὸν μούφο τοῦ π'λί. Ἐξανάπε ὁ Σκαλτσου-
γιώργος μέσα του, ὅταν τίς εἶδε.

Ἡ ἀκροποταμιά ἦταν ἓνας ἔρημος περίπατος
ἀνάμεσιν ἀπ' τὸν ποταμὸ καὶ ἀπ' τὸ κάστρο· ἐρχί-
νοῦσε ἀπ' τὸν τουρκομαχαλά κ' ἔβγαινε στὰ τσα-
πατσούκια—ὅπως ἔλεγε·ν στον τόπο τοῦ τρεῖς
ντουζίνες σπιτοκάλυθα σιρόπια στὰ ριζὰ μιὰς ρι-
χῆς—καὶ ἀποκαί ὅζω στὰ περδὸλια καὶ στὰμπάλια
πέρα, ἀνεβαίνοντα, κορδελωτὰ σὲ ράχες, γκρηλές,
ἄλλου ἰλιοφύτευτες, ἄλλου σπαρμένες ἄγρια σκίνα
καὶ σμυρτίες καὶ λιγαριές. Κάτω περνοῦσε τὸ πο-
τάμι ἀσημωπὴ μουντὴ κορδέλα κάπου πλατιά, κά-